

ÖĞRETMENLERİN ŞİDDET VE İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞI ALGILARI: BİR ODAK GRUP GÖRÜŞMESİ

TEACHERS' PERCEPTIONS OF VIOLENCE AND UNDESIRABLE STUDENT BEHAVIOR: A FOCUS GROUP INTERVIEW

Araştırma Makalesi

Eyyüp BİRLİK¹

Makale gönderim tarihi: 20 Nisan 2022

Makale kabul tarihi : 09 Haziran 2022

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin kendilerine yönelik yapılan Şiddet ve istenmeyen öğrenci davranışı algılarını incelemektir. Çalışmada araştırma modeli olarak odak grup görüşmesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçsal örnekleme yöntemi ile belirlenen 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde görevli 16 öğretmenden oluşmaktadır. Alan uzmanı bir moderatör yönetiminde önceden belirlenen sorularla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranıŐılarını daha çok "okul ve sınıf kurallarına uymama" olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Öğretmene yönelik Şiddet davranışı olarak ise daha çok "duygusal ve sözel Şiddet" yaşadıkları belirlenmiştir. Bu sonuçların yanı sıra görüşmelerde öğretmenlerin, istenmeyen öğrenci davranıŐılarına ilişkin yaptıkları "farklı davranış" tanımlamaları literatürde yer almamaktadır. Bu görüş, literatürdeki tanımlamalara farklı bir bakış açısı getirmiş olması açısından önemlidir. Buna göre, istenmeyen öğrenci davranışı kavramının farklı bir bakış açısıyla yeniden tanımlanması gerektiği sonucuna ulaŐılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Odak Grup Görüşmesi, Öğretmene Şiddet, İstenmeyen Davranış.

Abstract

The aim of this study is to examine teachers' perceptions of violence against them and undesirable student behavior. The focus group interview method was used as a research model in the study. The study group of the research consists of 16 teachers working in the spring term of the 2018-2019 academic year, determined by the purposive sampling method. Semi-structured interviews were conducted with predetermined questions under the management of a field expert moderator. Content analysis method was used in the analysis of the data. As a result of the research, it was determined that teachers defined unwanted student behaviors as "not following school and classroom rules" and they experienced "emotional and verbal violence" the most. In addition to these results, the definitions of "different behavior" made by teachers regarding undesirable student behaviors are not included in the literature. This view is important in that it brings a different perspective to the definitions in the literature. Accordingly, it was concluded that the concept of undesirable student behavior should be redefined from a different perspective.

Keywords: Focus Group Discussion, Violence against Teacher, Undesirable Behavior.

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, eyyupbirlik@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4057-4407

GİRİŞ

Okul, toplumlarda bireyin sosyal, duygusal, bilişsel gelişimi için bir bağlamdır. Hedeflenen bir toplum oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yapıldığı yerler okul ortamlarıdır. Okullar, bireyin kişisel olarak her alanda gelişimini sağlayarak, onları çağın gerekliliklerine uygun bir şekilde yetiştirmeyi amaçlar. Toplumların gelişmişlik düzeyleri bu bağlamda bireylerin okullarda aldığı eğitim ile doğrudan ilişkilidir.

Okullarda eğitim-öğretim yaşantıları öğretmenlerin rehberliğinde gerçekleştirilmektedir. Öğretmenler, sınıf ortamlarında öğrencilere, öğrenmeyi öğreten liderlerdir. Bu bağlamda öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişim, öğrenme sürecini doğrudan etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Günümüz eğitim-öğretim yaklaşımlarına göre öğretmenlerden beklentiler, çağdaş eğitim ilkelerine göre değişmiştir. Bu durumda öğretmenler sadece ders işleyen, sınav uygulayan kimseler olarak değerlendirilmemekte, aynı zamanda birer lider, rehber, değerlendirici, izleyici ve organizatör olarak görülmektedirler (Demir, 2011, s. 69). Öğrenci davranışlarını olumlu yönde değiştiren, öğrencileri belirlenmiş amaçlara göre yetiştiren, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini gerçekleştirmesi doğrultusunda onlara liderlik eden, öğrencileri araştırmaya, sorgulamaya, problem çözmeye, yaratıcı ve esnek düşünmeye yönlendiren, çevreden gelecek olası tehlikelere karşı onları korumaya çalışan koordinatörlerdir. Bu denli önemli ve kritik bir rol üstlenen öğretmenlerin psikolojik ve fiziksel olarak sağlam olması, mesleki motivasyonunun ve mesleki doyum seviyesinin yüksek olması, mesleki tükenmişlik düzeylerinin az olması ve öğrencileri ile sağlıklı bir iletişim kurabilmeleri oldukça önemlidir.

Öğretmenlerin bu hedeflerini gerçekleştirebilmesi doğrultusunda karşılaştığı en önemli problemler arasında istenmeyen öğrenci davranışları gelmektedir. Okullarda eğitim faaliyetlerini engelleyen davranışların tümüne istenmeyen öğrenci davranışı denilmektedir (Başar, 1999, s. 95). Shrigley tarafından istenmeyen öğrenci davranışları, öğretim etkinliğini bozan psikolojik, fiziksel veya ekonomik olarak rahatsızlık ve zarar veren her türden davranış olarak tanımlanmıştır (Akt. Öztürk 2017, s. 152). Bir davranışın istendik olup olmadığı, davranışın oluştuğu ortamın özelliklerine, toplumun yazılı olan-olmayan kurallarına göre değişen yargılardır. Bu bağlamda istenen davranış kavramı öznel olmanın dışında, yazılı olan veya olmayan kurallardır (Başar, 1999, s. 95). Okul iklimi içerisinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesine karşı direnç mahiyetinde olan davranışların tümüne istenmeyen öğrenci davranışı denilebilir.

Bunların yanı sıra son dönemlerde artış gösteren okulda şiddet olgusu, okuldaki bütün paydaşları olumsuz yönde etkileyen ciddi bir sorun haline gelmiştir. Öğretmene şiddet; okul veya çevresinde, okula ilişkin bir nedenden ötürü öğrenci, veli veya herhangi birisinin içinde bulunduğu bir kişi ya da grup tarafından, öğretmene fiziksel, psikolojik, maddi vb. şekillerde zarar vermeyi amaçlayan, fiziksel, sözel, siber, cinsel, eşyaya yönelik gibi farklı şekillerde gerçekleştirilen, şiddet içeren olayların tümüdür (Özdere ve Terzi, 2018, s. 70).

Alan yazın incelendiğinde genellikle öğrenciye yönelik şiddetin daha sık incelendiği, yönetici, öğretmen gibi diğer okul paydaşlarına yönelik şiddetin araştırıldığı araştırmaların daha az olduğu görülmektedir. (Espelage ve diğerleri, 2013, s. 76; McMahon ve diğerleri, 2014, s. 754; Wilson ve diğerleri, 2011, s. 2355). Fakat öğretmenlere yönelik şiddet problemin düşünülen aksine çok daha büyük, sonuçları açısından daha ciddi olduğu, hatta öğretmenlerin şiddete uğrama olasılığının öğrencilerden üç kat daha fazla olduğu ifade edilmektedir (Kondrasuk ve diğerleri, 2005, s. 640).

Daniels ve diğerlerinin (2007) yaptıkları bir araştırmaya göre, Amerika'da yaklaşık her yıl 234.000 öğretmenin çeşitli türlerde okul şiddetine uğradığı tespit edilmiştir. ABD Eğitim Departmanına göre, 2011-2012 arasında öğretmenlerin yaklaşık % 20'sinin sözlü olarak şiddete uğradığını, % 5'inin fiziksel şiddete uğradığı bildirilmiş, ayrıca Amerika Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi tarafından yapılan başka bir araştırmada ise 1997 ve 2001 yılları arasında Amerika'da ülke çapında mağdur olduklarını bildiren öğretmenlerin oranının % 80 olduğu belirtilmiştir (APA, 2016).

Yapılan çalışmalar, ülkemizde de öğretmenlere yönelik şiddetin yaygın bir şekilde yaşandığını göstermektedir. Özkılıç (2012)'nin çalışmasında öğretmenlerin % 40,9'unun, Cumaoğlu (2007)'nin çalışmasına ise % 50'sinin şiddete uğradığı tespit edilmiştir. Özdemir (2012) tarafından 902 öğretmenin %24'ü duygusal/psikolojik şiddete, %15'i sözel şiddete, %6,3'ü fiziksel şiddete ve %4,6'sı da cinsel şiddete uğradıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %26'sı özellikle sınıf düzenini bozma ve kendilerini korkutmayı amaçlayan söz ve davranışlara maruz kaldıklarını, %22,5'i kişisel eşyalarına (araba, ev vb.) zarar verildiğini, %20,7'si açıkça veya imalı biçimde tehdit edildiklerini, %12,7'si hakarete uğradıklarını, %10,8'i kendilerine lakap takıldığını veya alay edildiğini, %8,4'ü ise öğrenciler veya onların ailelerinin fiziki saldırısına uğradıklarını ifade etmiştir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalar genel olarak problemin ciddi, üzerinde çalışılması gereken, ancak kurumlar, aileler, medya ve benzer kuruluşların koordineli işbirliği ile çözülebilecek bir sorun olduğu yönünde benzer düşünceler ortaya koymaktadır (Özdemir, 2012, s. 57).

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada öğretmenlerin konu ile ilgili bilgi ve görüşlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple çalışmada, nitel araştırma modellerinden odak grup görüşmesi modeli kullanılmıştır. Odak grup görüşmesi küçük bir grupta lider arasında yapılan, görüşme ve grup dinamiğinin etkisini kullanarak tartışma, derinlemesine bilgi edinme ya da düşünce üretme yöntemidir (Bowling, 2002, s. 394).

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışma, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün 29.04.2019 tarih, 882 sayılı Etik Kurul Onayı ile yayınlanan tez çalışmamızdan uyarlanmıştır.

Örneklem / Çalışma grubu

Bu araştırmanın örnekleme amaçsal örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Amaçsal örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanıyan bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009, s. 90). Bu çalışmada da derinlemesine araştırma yapmak amaçlandığından odak grup görüşmelerine katılan çalışma gruplarının belirlenmesinde, amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre belirlenen çalışma grupları, Mersin'de özel bir üniversitenin Psikoloji Anabilim dalı Yüksek Lisans programında eğitim almakta olan ve aynı zamanda ülkenin değişik bölgelerinde görev yapan 16 öğretmenden oluşmaktadır. Kişisel bilgilerinin gizli tutulması amaçlandığından katılımcı isimleri harf ve rakamlarla kodlanarak ifade edilmiştir. Kodlamalarda kullanılan harfler katılımcının cinsiyetini, rakamlar ise rastgele belirlenmiş sıra numaralarını ifade etmektedir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Odak Grup Görüşmesi I. ve II. Çalışma Grubu Katılımcılarına İlişkin Bilgiler

Çalışma Grupları	Kodu	Cinsiyet	Yaş	Branş	Eğitim Düzeyi	Mesleki tecrübe	Çalıştığı Kademe
I.Çalışma Grubu	K1	Kadın	33	Okul öncesi	Lisans	9 yıl	Anaokulu
	E2	Erkek	35	Rehber öğretmen	Lisans	13 yıl	Lise
	E3	Erkek	31	Bilişim teknoloji	Lisans	7 yıl	Lise
	K4	Kadın	35	Okul öncesi	Lisans	14 yıl	Anaokulu
	K5	Kadın	34	İngilizce	Lisans	10 yıl	Ortaokul
	E6	Erkek	29	Özel eğitim	Lisans	5 yıl	İlkokul
	K7	Kadın	24	Din kültürü öğretmeni	Lisans	4 yıl	Lise
	E8	Erkek	40	Beden eğitimi	Lisans	5 yıl	Lise
II.Çalışma Grubu	E9	Erkek	27	Rehber öğretmen	lisans	4 yıl	Ortaokul
	K10	Kadın	34	Sınıf öğretmeni	lisans	3 yıl	İlkokul
	K11	Kadın	36	Türkçe	Lisans	15 yıl	Ortaokul
	E12	Erkek	28	Sınıf öğretmeni	Lisans	5 yıl	İlkokul
	K13	Kadın	29	Sosyal Bilgiler	Lisans	7 yıl	Ortaokul
	E14	Erkek	32	Tarih	Lisans	9 yıl	Lise
	E15	Erkek	32	Edebiyat	Lisans	10 yıl	Lise
	E16	Erkek	25	Matematik	Lisans	3 yıl	Lise

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada odak grup görüşmesi esnasında yapılan konuşmalar ses kaydına alınmıştır. Veri toplama aracı olarak bu ses kayıtları kullanılmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılar, imzaladıkları yazılı bir belge ile ses kayıtlarının tutulmasına izin vermişlerdir.

Odak Grup Görüşmelerinin Çalışma Ortamları

Araştırmacı tarafından organize edilen odak grup görüşmeleri, aynı toplantı salonunda bir hafta arayla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların kendilerini rahat hissetmeleri için gerekli bütün hazırlıklar önceden planlanmış ve uygulanmıştır. Çalışma ortamı belirlenirken katılımcıların dikkatini dağıtacak dekorların ve ayrıntıların olmadığı bir yer olmasında özellikle dikkat edilmiştir. Toplantı salonunda projeksiyon cihazı, yazı tahtası, bilgisayar, verilerin kaydedilmesi için ses kayıt cihazı, masa ve sandalyeler bulunmaktadır. Ayrıca görüşmeye katılan kişilere görüşme motivasyonunun devam ettirmek amacıyla ikramda bulunulmuştur.

Odak Grup Görüşme Sorularının Belirlenmesi

Araştırmanın amacına yönelik hazırlanan soruların geçerliği için psikoloji alanından üç, ölçme değerlendirme ve Türk dili alanından birer uzmandan görüş alınmıştır. Ayrıca iki öğretmenle pilot uygulama yapılmıştır. Uzman görüşü ve pilot uygulamadan elde edilen dönütler sonucunda sorular gözden geçirilmiş ve kullanıma hazır hale gelmiştir. Belirlenen odak grup görüşme soruları aşağıda sunulmuştur.

1. İstenmeyen öğrenci davranışlarını nasıl tanımlarsınız?

- Yeni nesil öğrencilerle olan ilişkinizi nasıl tanımlarsınız?
- Maruz kalıyor musunuz?

- c. Nasıl tepkiler veriyorsunuz?
2. Öğretmene şiddeti nasıl tanımlarsınız?
- a. Hangi tür davranışları şiddet olarak algıyorsunuz?
- b. En çok kimler tarafından gerçekleştirilmektedir?
- c. Maruz kalıyor musunuz?
- d. Nasıl tepkiler veriyorsunuz?

Odak Grup Görüşmesinin Yürütülmesi

Odak grup görüşmeleri, moderatör tarafından görüşme sürecinin işleyici, araştırmanın içeriği ve amacı, görüşmenin tahmini süresi hakkında bilgi verilmesi ile başlamıştır. Katılımcılara isimlerinin tamamen gizli tutulacağı, bu verilerin sadece bu araştırmada kullanılacağı, görüşme tamamlandıktan sonra ses kaydının kayıt altına alınması için yeniden kendilerinden onay alınacağı, görüşme esnasında istedikleri zaman görüşmeyi sonlandırabilecekleri, araştırma tamamlandıktan sonra kayıt verilerinin tamamen silineceği söylenmiştir. Görüşmelerin sohbet havası yaratacak şekilde günlük konuşma diline uygun olmasına dikkat edilmiştir. Araştırma sorularının görüşülmesine geçmeden önce katılımcıların konuya ısındırılmaları için kendilerini tanıtmaları, öğretmenlik mesleğine yönelik duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri istenmiştir. Isınma ve geçiş sorularının ardından öğretmenlere araştırmaya ilişkin odak grup görüşme soruları sorulmuştur. Raportör tarafından önemli görülen yerlerde notlar alınmıştır. Ayrıca katılımcıların, sorulara verdikleri cevaplar esnasındaki beden dilleri ve yüz ifadelerine de dikkat edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde iki ayrı toplantı şeklinde gerçekleştirilen odak grup görüşmelerinden elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Ses kaydına alınan odak grup görüşmeleri yazıya aktarılmıştır. Daha sonra sorulara verilen cevaplar ayrı ayrı kodlanmıştır. Bu sorulara verilen cevaplara göre yapılan kodlamalardan alt temalar oluşturulmuştur. Sonrasında katılımcı görüşlerinin alt temalara göre dağılımı (f) incelenmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, odak grup görüşmeleri toplantılarında, gözlem ve görüşmelere göre elde edilen verilerin analizleri sonucunda ortaya çıkan bulgular yer almaktadır.

Alt Temaların Belirlenmesi

Odak grup görüşmelerine ilişkin bulguları incelemek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırma hedeflerine uygun olarak belirlenen üç ana tema ve odak grup görüşmesi kayıtlarında kullanılan ifadelerle göre belirlenen alt temalar oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından belirlenmiş alt tema kodlamalarının güvenilirliğini test etmek amacıyla alt temalar, psikoloji alanında iki uzmanın değerlendirmesine sunulmuştur. Uzmanlar arasındaki görüş birliği ve görüş ayrılıklarına göre alt temaların güvenilir olup olmadığı incelenmiştir. Miles ve Huberman (1994) benzeşen alt temaları "Görüş Birliği", ayrışan alt temaları ise "Görüş Ayrılığı" olarak adlandırmakta ve kodlama güvenilirliği için "uzlaşma yüzdesi=görüş birliği/(görüş birliği+görüş ayrılığı)" formülünü önermektedir. Bu araştırmada kullanılan alt temaların Miles ve Huberman güvenilirlik formülü değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Alt Temalara İlişkin Miles ve Huberman (MH) Güvenirlik Formülü Değerleri

Temalar	Miles Huberman Güvenirlik Formülü Değerleri
A. İstenmeyen öğrenci davranışları	MH: $7/(7+1) = 0,87$
B. Öğretmene şiddet	MH: $5/(5+1) = 0,83$
C. Öğretmen mağduriyeti	MH: $11/(11+1) = 0,91$

Tablo 2'ye göre uzmanlar arasındaki görüş birliği ve görüş ayrılıklarına göre belirlenmiş uzlaşma yüzdeleri "istenmeyen öğrenci davranışları" temasının 7 alt teması için 0,87, "öğretmene şiddet" temasının 5 alt teması için 0,83, "öğretmen mağduriyeti" temasının 11 alt teması için 0,91 olarak belirlenmiştir. Miles ve Huberman (1994), güvenirlilik formülü değerinin 0,70'den yukarı olan alt tema kodlamasının güvenilir olduğunu bildirmiştir. Buna göre alt temaların uzmanların görüş birliği ve görüş ayrılıklarına göre belirlenen güvenirlilik formülü değerlerinin yüksek düzeyde olması, alt tema kodlamalarının güvenirlilik olduğunu göstermektedir.

Veri İşleme Süreci

Araştırma bulguları incelenirken öncelikle katılımcıların sorulara verdikleri cevapların alt temalara göre frekans (f) ve yüzdelere (%), daha sonra katılımcı görüşlerine ilişkin derlemelere yer verilmiştir.

Odak grup görüşmeleri moderatörler tarafından çalışmanın amacı, kapsamı ve süresi hakkında yapılan açıklamalar ile başlamıştır. Görüşmelerin giriş bölümlerinde katılımcılar kendilerini tanıtmışlardır. Araştırma sorularının görüşülmesine geçilmeden önce katılımcıların konuya ısındırılmaları için öğretmenlik mesleği ile ilgi duygu ve düşünceleri ve genel olarak meslek hayatlarında karşılaştıkları ya da şahit oldukları problemler ile ilgili sorular sorulmuştur. Isınma ve geçiş sorularının ardından katılımcı öğretmenlere araştırmanın amacına uygun olarak önceden hazırlanmış odak grup görüşme soruları sorulmuştur. Büyüköztürk ve diğerleri(2009)'ne göre nitel bir çalışmada detaylı kayıtların alınması, alıntılarının eklemeye yapılmadan olduğu gibi verilmesi güvenirliliği arttırmaktadır. Bu sebeple araştırmanın güvenirliliğini arttırmak için odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan öğretmen görüşleri, doğrudan alıntılar sunularak desteklenmiştir.

Katılımcı öğretmenler, "istenmeyen öğrenci davranışlarını nasıl tanımlarsınız?" sorusuna ilişkin 15 görüş belirtmişlerdir. Yöneltilen sorulara verilen cevapların "İstenmeyen Öğrenci Davranışları" temasının alt temalarına göre dağılımı Tablo 3 'te sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Tanımlamalarının Alt Temalara Göre Dağılımı

Alt Temalar	n	(%)
A.1. Sınıf kurallarına uymama	4	(26,6)
A.2. Farklı davranış	2	(13,3)
A.3. Okul kurallarına uymama	4	(26,6)
A.4. Diğer öğrencilerin eğitim-öğretim hakkını engellenme	2	(13,3)
A.5. Sınır tanımama	1	(6,6)
A.6. Zarar veren davranışlar	1	(6,6)
A.7. Dersin akışını bozan davranışlar	1	(6,6)

Tablo 3'e göre öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları tanımlamaları en fazla "sınıf kurallarına uymama" (%26,6) ve "okul kurallarına uymama" (%26,6) alt temalarında yoğunlaşmıştır.

Öğretmenlerin ifadelerine göre sınıfta sağlıklı bir ders ortamının oluşması için bazı kurallar vardır. Bu kurallara uyulmaması, öğretmenin işini zorlaştırır ve dersin akışını olumsuz yönde etkiler. Bu durum sadece öğretmenin motivasyonunu ve sınıf hâkimiyetini etkilemez, aynı zamanda diğer öğrencileri de olumsuz etkiler. Aşağıda bazı katılımcıların odak grup görüşmesindeki ses kayıtlarından bu konu hakkındaki görüşleri doğrudan yapılan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur.

E6: Genel olarak her yerde sınıf kuralları vardır ve o sınıf kurallarına uymayan davranışlara istenmeyen davranış olarak değerlendiriyorum.

K1: Başka öğrencilerin eğitim öğretim hakkının engellediği zaman ona istenmeyen davranış diyorum. Bir öğrenci başka öğrenciye müdahale etmemeli ya da ona sıkıntı vermemeli diye düşünüyorum. Diğer problemleri zaten farklı davranış olarak ifade ediyorum.

E14: Dersin akışını bozan davranışlara istenmeyen davranış diyorum.

Bir başka görüşe göre istenmeyen öğrenci davranışı “okul kurallarına uymama” olarak tanımlanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerine göre okulun misyonlarından biri, öğrencileri çevreden gelecek zararlı etkenlere karşı korumaktır. Bu bağlamda öğrencileri kontrol altında tutmak ve korumak amacıyla okul kuralları belirlenmiştir. Bu kurallara uyulmaması istenmeyen davranış olarak adlandırılmaktadır.

K5: Bizim taşıma öğrencilerimiz var. İlçe merkezine öğrenciler servis araçları ile taşıyor. Veli, sabah çocuğunu okula gönderiyor. Çocuk, o gün ilçeye geliyor, servisten iniyor ama okula girmiyor. İnternet kafede veya başka bir yerde zaman geçiriyor. Okulun bitiş saatinde, okul kapısında bekliyor, o gün okuldaymış gibi servise binip eve dönüyor. Hatta diğer arkadaşlarını da kandırıyor, onlarla beraber o gün devamsızlık yapıyor. Öğrencinin velisi kırsal bölgede yaşadığı için bazen telefonu çekmiyor. Aileye sonradan ulaşıyoruz ama sonuç olarak çocuk o davranışı yapmış oluyor ve engel olamamış oluyoruz. Bunun gibi çok sıkıntı çektiğimiz davranışlara ben istenmeyen olarak bakıyorum.

K11: Genelde okullarda belirli bir kural ve çerçeve var, o sınırlara ve kurallara uymayan öğrencilere, istenmeyen davranış sergileyen öğrenci diyorum.

Yine bir öğretmenin görüşüne göre öğrencinin kendisine ve çevresine zarar vermesi de istenmeyen bir davranış olarak tanımlanmıştır. Öğretmen görüşlerine göre öğrencinin kendisine, okula, akranlarına, idareye, öğretmene veya ailesine yönelik zarar verici ya da yıkıcı davranışları istenmeyen bir durumdur.

E15: Kendine ve çevresine zarar veren davranışlara da istenmeyen davranış diyoruz.

Bir başka bakış açısına göre ise istenmeyen öğrenci davranışı “farklı davranış” olarak nitelendirilmektedir. Bu bakış açısına göre farklı davranış, sınıf ve okul kurallarına uygun davranmak olarak değil, o an yapılması gereken davranışı yapmamak, diğer öğrencilerden farklı davranmak olarak ifade edilmiştir.

K4: Ben genelde farklı davranış olarak tanımlıyorum. Bir öğrencinin o an yapılması gereken bir davranışı, yapmaması olarak değerlendiriyorum. Mesela benim öğrencilerim yemek sırasında iken, herkes oturarak, yemek kurallarına uygun bir şekilde yemek yerken diğer öğrenci ayakta yemek yiyor. “Neden ayakta yemek yiyorsun?” diye sorduğumda, “ben ayakta yemek yemekten sıkılıyorum” diyor. Aslında çocuk kötü bir şey yapmadığını düşünüyor. Sadece sıkıldığını söylüyor. Bunda kimsenin hakkını yemek söz konusu değil ama bana göre istenmeyen davranış. Oturarak yenmesi gerek. Yemek kuralları var. Yemekhane kuralları var.

Ayrıca öğretmenlere göre, istenmeyen öğrenci davranışları sergileyen öğrencilere mutlaka müdahale edilmesi gerekmektedir. Öğretmenlere göre, sınıf kurallarına uymayan ve özellikle ders esnasında dersin akışı bozan öğrenciler bulunabiliyor. İstenmeyen bu davranışlar sergilendiğinde diğer öğrenciler, öğretmenin duruma müdahale etmesini bekliyor. Bu durumu öğretmen görmezden geldiğinde ya da baş edemediğinde diğer öğrenciler, öğretmenin adaletli davranmadığını düşünüyor ve öğretmene saygısını kaybediyor. Tablo 4’te katılımcıların şiddet algılarının alt temalara göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Şiddet Algılarının Alt Temalara Göre Dağılımı

Alt Temalar	f	(%)
B.1. Duygusal şiddet	6	(35,2)
B.2. Sözel şiddet	6	(35,2)
B.3. Sosyal Şiddet	3	(17,6)
B.4. Fiziksel şiddet	1	(5,85)
B.5. Psikolojik şiddet (mobbing)	1	(5,85)

Tablo 4'e göre öğretmenlerin yaşadıkları şiddet algılamaları en fazla "duygusal şiddet" (%35,2) ve "sözel şiddet" (%35,2) alt temalarında yoğunlaşmıştır. Odak grup görüşmelerinden elde edilen verilere göre öğretmenler, sözel, duygusal, fiziksel, sosyal, psikolojik şiddete maruz kaldıklarını ifade ettiler. Öğretmenlerin, şiddet deneyimlerine ilişkin bazı ifadeleri doğrudan sunulmuştur.

K5: *Bazen öğrenciler fiziki özelliklerimizle dalga geçildiğini yakalıyoruz. Küfürler ya da kötü sözlerin söylendiğine şahit oluyorum. Lakap takma gibi ya da dalga geçici sözleri birbirlerine küçük notlarda yazdıklarını yakalıyoruz. Bir yaptırım uygulamıyor, gülüp geçiyoruz. Arkamızdan kim bilir neler söylüyorlardı.*

Yine aynı katılımcı,

Ben İstanbul'da çalışırken sınıfta önümden birbirine uçan tekmelerle saldıran, şiddet uygulayan çocuklar görüyordum ama hiç bir şey yapamıyordum. Sonra kendilerini ayırmaya çalışıyordum birbirlerine zarar vermesinler diye ama yetersiz kalıyordum. Muştuyla falan birbirlerine zarar vermeye çalışıyorlardı.

K11: *Ben önceki çalıştığım ilçede ders anlatırken arkamdan "şşt, şşt" diye sesler duyuyordum ama kim olduğunu anlayamıyordum. Sonra bu sesler artıyordu ve ben ders anlatamaz duruma gelip sinirleniyordum ama bir şey yapamıyordum. Çok sıkıntı çekiyordum. Bu şartlarda da çalıştım.*

E2: *Bir kız öğrencim vardı. Akademik olarak desteğe ihtiyacı vardı ve annesi biraz yardımcı olmamı istedi. Haftada bir görüşmeye başladık. Bir gün bir görüşmemiz esnasında başka bir kız öğrenci geldi odama. "Ne ikide bir bu adamın odasına geliyorsun çık dışarı dedi ve yere attı öğrenciyi" ben şok oldum. "Lütfen dışarı çıkar mısın?" dedim. "Sus ulan sen de konuşma" gibi kaba bir ifade kullanıp masamı dağıttı. Masanın üstünde ne varsa yere attı. Ben de sinirden kendimi zor tutuyordum. Mesela o durum beni bir süre rahatsız etti. Olmamış bir durumu olmuş gösterecek diye çok korktum. "Seni bu adamın odasında bir daha görmeyim dedi" kız öğrenciyi. Öğrenci bir daha gelmedi. Ben çok sıkıntı yaşamıştım bu olaydan sonra.*

TARTIŞMA ve SONUÇ

Ülkemizde hizmet veren öğretmenlerin kendilerine yönelik uygulanan şiddet ve istenmeyen öğrenci davranışlarını nasıl tanımladıklarına dair bilgi elde edebilmek amacı ile nitel bir araştırmanın yapılmasının uygun olacağı düşünüldüğü için odak grup görüşmesi tasarlanmıştır. Odak grup görüşmeleri ile öğretmenlerin, öğretmene şiddet ve istenmeyen öğrenci davranışları hakkındaki düşüncelerini ve yaşadıkları ya da tanıklık ettikleri olay ve durumları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar, uzman görüşleri de dikkate alınarak hazırlanan alt temalara göre sınıflandırılmıştır. Büyüköztürk ve diğerleri (2009)'ne göre nitel bir çalışmada detaylı kayıtların alınması, alıntılarının eklemeye yapılmadan olduğu gibi verilmesi güvenilirliği arttırmaktadır. Bu sebeple araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan öğretmen görüşleri, doğrudan alıntılar sunularak desteklenmiştir.

Odak grup görüşmesinde katılımcılara yöneltilen ilk soru, istenmeyen öğrenci davranışları tanımlaması ile ilgilidir. Verilen cevaplara göre istenmeyen öğrenci davranışları "sınıf kurallarına uymama", "farklı davranış", "okul kurallarına uymama", "diğer öğrencilerin eğitim-öğretim hakkını engelleme", "sınır tanımama", "zarar veren davranışlar" ve "dersin akışını bozan davranışlar" alt temaları altında toplanmıştır. Öğretmenlere göre istenmeyen öğrenci davranışları tanımlamaları

“sınıf kurallarına uymama” (%26,6) ve “okul kurallarına uymama” (%26,6) alt temalarında yoğunlaşmıştır.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları tanımlamalarının alan yazında yer alan tanımlamalar ile tutarlı olduğu görülmektedir. Yüksel ve Ergün (2005)'e göre okullarda ve sınıflarda eğitim faaliyetlerine engel olan davranışların tümüne istenmeyen öğrenci davranışı denilmektedir. Emer ve diğerleri istenmeyen öğrenci davranışlarını, öğretimi, aynı zamanda da öğrenmeyi engelleyen davranışlar olarak tanımlamıştır (Akt. Öztürk, 2017, s. 152). Okulda, eğitsel çabaları engelleyen her tür davranış, istenmeyen davranış olarak adlandırılır (Başar, 1999, s. 95). Öğretmenlerin bu hedeflerini gerçekleştirebilmesi doğrultusunda karşılaştığı en önemli problemler arasında istenmeyen öğrenci davranışları gelmektedir. Okullarda eğitim faaliyetlerini engelleyen davranışların tümüne istenmeyen öğrenci davranışı denilmektedir (Başar, 1999, s. 95). Shrigley tarafından istenmeyen öğrenci davranışları, öğretim etkinliğini bozan psikolojik, fiziksel veya ekonomik olarak rahatsızlık ve zarar veren her türden davranış olarak tanımlanmıştır (Akt. Öztürk 2017, s. 152). Bir davranışın istendik olup olmadığı, davranışın olduğu ortamın özelliklerine, toplumun yazılı olan-olmayan kurallarına göre değişen yargılardır. Bu bağlamda istenen davranış kavramı öznel olmanın dışında, yazılı olan veya olmayan kurallardır (Başar, 1999, s. 95). Okul iklimi içerisinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesine karşı direnç mahiyetinde olan davranışların tümüne istenmeyen öğrenci davranışı denilebilir. Bu tanımlamalara bakıldığında araştırma bulgularından elde edilen sonuçların alan yazında yapılan çalışmalar ile benzeştiği söylenebilir.

Buna karşın öğretmenlerin yapmış olduğu “farklı davranış” tanımlaması alan yazındaki tanımlamalardan farklıdır. Bu tanımlamaya göre kendisine ya da çevresine her hangi bir zarar vermeksizin, diğerlerinden farklı davranışlar sergileyen öğrencilerin davranışları da istenmeyen davranış olarak nitelendirilmiştir. Öğretmenler, kendisine ve çevresine zarar vermeyen, okul ve sınıf kurallarına aykırı olmayan sadece genel düzene aykırı davranışlar sergileyen öğrencilerin bu davranışları da istenmeyen bir davranış olarak değerlendirmektedirler. Bu duruma ayakta yemek yemek ya da bina girişinde sıra olmak istememek gibi durumlar örnek olarak gösterilebilir. Bu durumlarda herhangi bir zarar söz konusu değil. Ama bu durum istenmeyen bir davranış olarak değerlendirilir. Bunlar aslında standartlara nazaran “farklı davranmak” olarak tanımlanabilir. Bu tanımlama istenmeyen öğrenci davranışı tanımlamalarına farklı bir bakış açısı geliştirilmiş olması açısından önemlidir.

Odak grup görüşmelerinde öğretmenlere yöneltilen ikinci soru öğretmene şiddet ile ilgilidir. Öğretmene şiddet ile ilgili yöneltilen sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, öğretmenlerin karşılaştıkları ya da algıladıkları şiddet türleri “duygusal şiddet”, “sözel şiddet”, “sosyal şiddet”, “fiziksel şiddet” ve “psikolojik şiddet (mobbing)” alt temaları altında toplanmıştır. Öğretmenler yaşadıkları şiddet deneyimleri daha çok “duygusal şiddet” (%35,2) ve “sözel şiddet” (%35,2) alt temasında yoğunlaşmıştır.

Özdere ve Terzi (2018)'ye göre, öğretmene yönelik okul şiddeti; okul veya çevresinde, okula ilişkin bir nedenden ötürü, saldırganın öğrenci, veli veya herhangi birisinin içinde bulunduğu bir grup olduğu, öğretmene fiziksel, psikolojik, maddi vb. zarar verme amaçlı, fiziksel, sözel, siber, cinsel, eşyaya yönelik gibi farklı şekillerde gerçekleştirilen, şiddet içeren olayların tümüdür. Özdemir (2012) tarafından 902 öğretmenle yapılan çalışmada öğretmenlerin %24'ü duygusal/psikolojik şiddete, %15'i sözel şiddete, %6,3'ü fiziksel şiddete ve %4,6'sı da cinsel şiddete uğradıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler daha çok duygusal/psikolojik şiddete ve sözel şiddete maruz kalmıştır. Özdere ve Terzi (2018)'ye göre öğretmenlerin yaşadıklarını ifade ettikleri 236 şiddet olayının %68,2'si sözel, % 15,7'si eşyaya yönelik, %9'u fiziksel ve %7,2'si diğer tür (cinsel ve siber) şiddet olarak gerçekleştiği belirlenmiştir. Buna göre bu çalışmada öğretmenlerin karşılaştıkları şiddet türlerinin alan yazında yer alan çalışmaların sonuçları ile tutarlı olduğu söylenebilir.

Teknoloji ve sosyal medya kullanımının artmasıyla birlikte siber mağduriyet olayları da artış göstermektedir. Siber mağduriyet, mesajlaşma veya sosyal medya platformlarında, dijital yollarla (cep telefonları, bilgisayarlar, tabletler vb.) meydana gelen bir saldırganlık biçimi olarak kabul edilmiştir (Gardella ve diğerleri, 2017, s. 282; Kowalski ve diğerleri, 2014, s. 1). Siber taciz boyutu öğretmen mağduriyetine yönelik çalışmalara dâhil edilmektedir (McMahon ve diğerleri, 2014, s. 754). Her ne

kadar fikir birliği olmasa da, sözel, fiziksel ve sosyal mağduriyet, okullarda öğretmenlerin yaşadığı mağduriyet boyutlarındandır (Marsh ve diğerleri, 2011, s. 702; Mynard ve Joseph, 2000, s. 170; Reddy ve diğerleri, 2018, s. 9; Yang ve diğerleri, 2018, s. 1). Gardella ve diğerleri (2017) ve Kowalski ve diğerleri (2014)'nin yaptıkları çalışmalara göre öğretmenlerin karşılaştıkları siber mağduriyet, mesajlaşma veya sosyal medya platformlarında, dijital yollarla (cep telefonları, bilgisayarlar, tabletler vb.) meydana gelen bir saldırganlık ve istenmeyen öğrenci davranışı biçimi olarak kabul edilmiştir. Buna göre odak grup görüşmesinde ortaya çıkan şiddet türlerinin alan yazın ile genel olarak tutarlı olduğu görülmektedir. Buna karşın araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde literatürden farklı olarak öğretmenler, cinsel taciz ve kişisel mülkiyet suçlarından kaynaklanan mağduriyet yaşadıklarına dair hiçbir görüş beyan etmemişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler birçok konuda mağdur olduklarını ifade etmişlerdir. Verilen cevaplara göre öğretmenler şiddet ve istenmeyen öğrenci davranışları ile beraber mesleki itibar kaybı, özlük hakkı yetersizliği, yönetim ve meslektaşlarından kaynaklı bazı sorunlar, mesleki eğitimlerin yetersizliği, iftiraya uğrama korkusu, öğrencilere yönelik değerler eğitimi eksikliği, mesleki baskı gibi bir takım sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca bu araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler, kendilerine yönelik şiddet ve istenmeyen öğrenci davranışlarını literatürde olduğundan daha farklı ve geniş bir perspektifle algıladıkları söylenebilir. Dinler (2006)'ya göre şiddet kavramı ortaya çıkış şekli, yoğunluğu, karşılaşılan zararın kapsamı, kişisel ya da toplumsal oluşu açısından çok yönlü ve oldukça geniş kapsamlı bir durumdur. Yine Ülbeği ve diğerleri (2014)'ne göre şiddet algısı büyük ölçüde öznel bir olgudur ve kişinin kendisini mağdur olarak algılaması esastır. Söz konusu algı diğer kişiler tarafından bilinmeyen, gözlemlenemeyen, kişinin karşı karşıya kaldığı, yüzleştiği ve zarar gördüğü bir olaya dayanmaktadır (Ülbeği ve diğerleri, 2014, s. 102). Bu bağlamda değerlendirildiğinde öğretmenlerin şiddet algılarının farklılaşmasının literatürde tanımlanmış bir durum olduğu söylenebilir.

Elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlerin sadece alan yazında belirtilen şiddet vs. gibi temaların yanı sıra, çok farklı alanlarda da mağduriyet hissettikleri söylenebilir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin ortak kanısına göre öğretmenler, yaşadıkları mağduriyetleri işlerini kaybetme kaygısı gibi çeşitli kaygılar nedeniyle gizlemeyi tercih etmektedirler. Bu durum şiddet olaylarının istatistiksel verilere dökülmesine engel olmaktadır. Buna göre öğretmenlerin kendilerini rahat ifade edebilecekleri nitel araştırmaların yapılmasının alan yazına daha fazla katkı sağlayabileceği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

29 Kasım 1985 tarihli Genel Kurul Kararı ile kabul edilen Birleşmiş Milletler Deklarasyonuna göre mağdur, ceza yasalarını akamete uğratan eylemlerden dolayı fiziksel, ruhsal veya duygusal olarak şiddete uğrayan, maddi kayba maruz kalan veya temel hakları önemli derecede zarar gören birey veya topluluklardır. Bu durumda öğretmenlerin karşılaştıkları şiddet unsurları da mağduriyet olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda bu araştırmanın, odak grup görüşmelerinden elde edilen "istenmeyen öğrenci davranışları", "öğretmene şiddet" davranışları öğretmenleri mağdur eden kavramlar olarak tanımlanabilir.

Sonuç olarak öğretmenlere yönelik şiddet ve istenmeyen öğrenci davranışlarının dolaylı olarak öğrencilere, kuruma, sisteme ve topluma yönelik gerçekleşen evrensel bir sorun olarak kabul edilmesi ve sorunun çözümü için toplumun bütün üyeleri ile birlikte harekete geçilmesi gerekmektedir (Espelage ve diğerleri, 2013; Martinez ve diğerleri, 2016; McMahon ve diğerleri, 2014; Wilson ve diğerleri, 2011).

ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın amaçlarına yönelik olarak elde edilen sonuçlara ilişkin politika geliştiricilere ve ilerde yapılacak çalışmalara destek olmak amacıyla araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Politika Geliştiricilere Öneriler

1. Öğretmenlere, karşılaştıkları şiddet ve istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma konusunda mesleki eğitim seminerleri düzenlenmesi önerilmektedir.
2. Mağduriyet yaşayan öğretmenlere yönelik psikolojik destek verilmesi, mesleki motivasyonlarını artırıcı teşvik programlarının uygulanması önerilmektedir.
3. Özellikle şiddetten dolayı mağdur olan öğretmenlerin kaygı düzeylerini kontrol altında tutabilmeleri, kaygıyı iyi yönetebilmeleri, olumsuz duygularla baş edebilmeleri konusunda yardım alabilmeleri için grup terapi programlarının düzenlenmesi önerilmektedir.
4. Öğretmenlik meslek itibarını arttırmaya, öğretmene şiddeti azaltmaya yönelik eğitimin tüm paydaşlarına (öğrenci, veli, personel vb.) farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi, kamu spotları hazırlanması, sosyal medya kampanyalarının organize edilmesi önerilmektedir.
5. Okullarda değerler eğitimine yönelik çalışmaların artırılması, değerler eğitiminin etkin bir şekilde yürütülmesi konusunda gerekli adımların atılması önerilmektedir.
6. Öğretmenlere yönelik sınıf yönetimi ve liderlik konularında yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin artırılması önerilmektedir.

Araştırmacılara Öneriler

1. Bu araştırma, amaçsal örnekleme yöntemi ile kısıtlı sayıda katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. İlerde yapılacak çalışmalarda farklı okul türlerinde çalışan öğretmenlerden oluşan örneklemlerde nicel ve nitel araştırmalar yapılabilir.
2. Şehir merkezinden uzak ya da sosyoekonomik seviyesi düşük öğrencilerin bulunduğu okullarda çalışan öğretmenlere yönelik nitel araştırmaların yapılması önerilir.
3. İlerde yapılacak araştırmalarda istenmeyen öğrenci davranışı kavramının farklı bir bakış açısıyla yeniden tanımlanmasına yönelik çalışmalar yapılması önerilir.
4. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin sadece alan yazında belirtilen şiddet ve istenmeyen öğrenci davranışları temalarının yanı sıra, farklı alanlarda da mağduriyet hissettikleri söylenebilir. Bu mağduriyet alanlarını da içerecek yeni ölçüm araçları geliştirilmesi önerilir.
5. Bu araştırmada, öğretmenlerin yaşadıkları mağduriyetleri çeşitli kaygılar nedeniyle gizleme eğiliminde buldukları belirlenmiştir. Sonraki araştırmalarda öğretmenlerin bu kaygıları hissetmeden tüm içtenlikleriyle görüş ifade edebilecekleri şekilde tasarlanmış araştırma modellerinin kullanılması tercih edilmelidir.

KAYNAKÇA

- American Psychology Association. (2016). A silent national crisis: Violence against teachers. Retrieved June 13, 2019, from <https://www.apa.org/education/k12/teacher-victimization>
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Birleşmiş Milletler'in (BM) 29 Kasım 1985 tarihli 40/34 sayılı "Suçtan ve yetki istismarından mağdur olanlara adalet sağlanmasına dair temel prensipler deklarasyonu" md. 1. Adalet Bakanlığı, İç Denetim Birim Başkanlığı, Ceza Adalet Sisteminde Mağdur Hakları, Haz. İsmail Tamer ve Erdinç Yılmaz, 10 Temmuz 2013 Tarihli Rapor, Rapor No: 2013/3, <http://www.magdur.adalet.gov.tr/images/ic-denetim-raporu.pdf> Erişim tarihi: 05.08.2019
- Birlik, E. (2020). *Çok boyutlu öğretmen mağduriyet ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, öğretmenlerin mağduriyet algılarının ve kaygı düzeylerinin incelenmesi: Karma model çalışma* (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bowling, A. (2002). Research methods in health: investigating health and health services. Philadelphia, PA: McGraw-HillHouse. Retrieved June 20, 2019, from http://www.dphu.org/uploads/attachements/books/books_2615_0.pdf
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Atıf İndeksi, 1-341.
- Cumaoğlu, N. (2007). The exposure of primary school teachers to bullying: An analysis of various variables. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 35 (6), 789-802.
- Daniels, J. A., Bradley, M. C. ve Hays, M. (2007). The impact of school violence on school personnel. *Implications For Psychologist. Professional Psychology: Research and Practice*, 38 (6), 652-659.
- Demir, M.K.(2011). Öğretmen adaylarının karşılaşmak istemedikleri davranışların analizi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 31, 68-84.
- Dinler, V., (2006). *Mağdur kavramına çok yönlü yaklaşım; Suç mağdurları*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Espelage, D., Anderman, E.M., Brown, V. E., Jones, A., Lane, K. L., McMahon, S. S., Reddy, L. A., Reynolds, C, R. (2013). Understanding and preventing violence directed against teachers. *American Psychologist*, 68 (2), 75-87. Retrieved September 18, 2019, from <https://www.apa.org/pubs/journals/releases/amp-68-2-75.pdf>
- Gardella, J. H., Fisher, B. W., ve Teurbe-Tolon, A. R. (2017). A systematic review and meta-analysis of cyber-victimization and educational outcomes for adolescents. *Review of Educational Research*, 87, 283-308. Retrieved August 25, 2019, from <http://dx.doi.org/10.3102/0034654316689136>
- Kondrasuk, J. N., Greene, T. G., Waggoner, J., Jacqueline, E., Edwards, K. ve Nayak-Rhodes, A. (2005). Violence affecting school employees. *Education Faculty Publications and Presentations*, 638-647. Retrieved July 11, 2019, from https://pilotsscholars.up.edu/edu_facpubs/2
- Kowalski, R. M., Giumetti, G. W., Schroeder, A. N., ve Lattanner, M. R. (2014). Bullying in the digital age: A critical review and meta-analysis of cyberbullying research among youth. *Psychological Bulletin*, 140, 1073-1137. Retrieved July 21, 2019, from <http://dx.doi.org/10.1037/a0035618>
- Marsh, H. W., Nagengast, B., Morin, A. J. S., Parada, R. H., Craven, R. G., ve Hamilton, L. R. (2011). Construct validity of the multidimensional structure of bullying and victimization: an application of exploratory structural equation modeling. *Journal of Educational Psychology*, 103, 701-732. Retrieved June 14, 2019, from <http://dx.doi.org/10.1037/a0024122>

- Martinez, A., McMahon, S. D., Espelage, D., Anderman, E. M., Reddy, L. A., ve Sanchez, B. (2016). Teachers' experiences with multiple victimization: identifying demographic, cognitive and contextual correlates. *Journal of School Violence*, 15(4), 387-405.
- McMahon, S. D., Martinez, A., Espelage, D., Rose, C., Reddy, L. A., Lane, K., Brown, V. (2014). Violence directed against teachers: Results from a national survey. *Psychology in the Schools*, 51, 753-766. Retrieved June 24, 2019, from <http://dx.doi.org/10.1002/pits.21777>
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mynard, H., ve Joseph, S. (2000). Development of the multidimensional peer-victimization scale. *Aggressive Behavior*, 26, 169-178. Retrieved September 13, 2019, from [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-2337\(2000\)26:2%3C169::AID-AB3%3E3.0.CO;2-A](https://doi.org/10.1002/(SICI)1098-2337(2000)26:2%3C169::AID-AB3%3E3.0.CO;2-A)
- Özdemir, S.M. (2012). An investigation of violence against teachers in turkey. *Journal of Instructional Psychology*, 39(1), 51- 62.
- Özdere, M., ve Terzi, Ç. (2018) Liselerde öğretmene yönelik şiddetin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Niğde İli Örneği. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 68-88.
- Özkılıç, R. (2012). Bullying towards teachers: An example from turkey. *Eurasian Journal of Educational Research*, (47), 95-112.
- Öztürk, B. (2017). *Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi*. Pegem Atif İndeksi.
- Reddy, L. A., Espelage, D. L., Anderman, E. M., Kanrich, J. B., ve McMahon, S. D. (2018). Addressing violence against educators through measurement and research. *Aggression And Violent Behavior*, 4(16), 42, 9-28. Retrieved June 14, 2019, from <http://dx.doi.org/10.1016/j.avb.2018.06.006>
- Ülbeği, İ. D., Özgen, H., ve Özgen, H. (2014). Algılanan mağduriyet ölçeği'nin türkçe uyarlaması: güvenilirlik ve geçerlik analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 101-112.
- Wilson, C. M., Douglas, K. S., ve Lyon, D. R. (2011). Violence against teachers: prevalence and consequences. *Journal Of Interpersonal Violence*, 26, 2353-2371. Retrieved June 05, 2019, from <https://doi.org/10.1177%2F0886260510383027>
- Yang, C., Jenkins, L., Fredrick, S. S., Chen, C., Xie, J., ve Nickerson, A.(2018). Teacher victimization by students in china: A multilevel analysis. *Aggressive Behavior*. Advance Online Publication. Retrieved May 24, 2019, from <https://doi.org/10.1002/ab.21806>

EXTENDED SUMMARY

The aim of this study is to examine teachers' perceptions of violence against teachers and undesirable student behaviors. In this study, focus group interview model, one of the qualitative research models, was used since it was aimed to analyze the knowledge and opinions of teachers about the subject in depth and to reveal their thoughts. Purposive sampling method was used in this study. According to this, the study groups consist of 16 teachers who are studying in the Psychology Department of Çağ University Institute of Social Sciences, and who also work in different geographical regions of the country in the spring term of the 2018-2019 academic year. Particular attention was paid to the heterogeneity of the study groups. In this study, audio recordings kept in line with the written permission of the participants during two different focus group interviews held one week apart were used as data collection tools, and the audio recordings were destroyed after the research was completed. While conveying the participant statements, the information of the participants was kept

confidential and code names were used. The interviews, organized by the researcher, were held in the same meeting room, one week apart. All necessary preparations have been planned in advance so that the participants will feel comfortable. For the validity of the questions prepared for the purpose of the research, three experts from the field of psychology and one expert from the fields of measurement and evaluation and Turkish language were received. In addition, a pilot study was conducted with two teachers. As a result of expert opinion and feedback from the pilot application, the questions were revised and made ready for use. The interviews started with the moderator giving information about the operator of the interview process, the content and purpose of the research, and the estimated duration of the interview. The participants were told that their names would be kept completely confidential, that these data would only be used in this study, that they would be re-approved to record the voice recording after the interview was completed, that they could terminate the interview at any time during the interview, and that the recording data would be completely deleted after the research was completed. Care was taken to ensure that the interviews were in accordance with the daily spoken language in a way that would create a conversational atmosphere. Before discussing the research questions, the participants were asked to introduce themselves and express their feelings and thoughts about the teaching profession in order to warm up to the subject. After the warm-up and transition questions, the teachers were asked questions about the research. Notes were taken where deemed important by the rapporteur. In addition, attention was paid to the body language and facial expressions of the participants during their answers to the questions. Focus group interviews were audio-recorded and transcribed. Then, the answers to the questions were coded separately. Sub-themes were formed from the coding made according to the answers given to the questions. Afterwards, the distribution of participant opinions according to sub-themes (f) was examined. In order to test the reliability of the sub-theme encodings determined by the researcher, the sub-themes were submitted to the evaluation of two experts in the field of psychology. According to the consensus and disagreements among the experts, it was examined whether the sub-themes were reliable or not.

The violence perceptions experienced by the teachers mostly concentrated on the sub-themes of "emotional violence" (35.2%) and "verbal violence" (35.2%). According to the data obtained, teachers stated that they were exposed to verbal, emotional, physical, social and psychological violence. Accordingly, it can be said that the types of violence faced by teachers produce results consistent with the results of the studies in the literature.

According to the research findings, teachers' definitions of undesirable student behaviors mostly focused on the sub-themes of "not following the classroom rules" (26.6%) and "not following the school rules" (26.6%). According to the statements of the teachers, there are some rules for the formation of a healthy lesson environment in the classroom. Failure to comply with these rules makes the teacher's job more difficult and negatively affects the course of the lesson. According to another view, undesirable student behavior is defined as "not complying with school rules". According to the teachers' views, one of the missions of the school is to protect students against harmful environmental factors. In this context, school rules have been determined in order to keep students under control and protect them. Failure to comply with these rules is called undesirable behavior. Again, in the opinion of a teacher, harming the student himself and his environment was also defined as an undesirable behavior. Harmful or destructive behavior of the student towards himself, school, peers, administration, teacher or family is undesirable. According to another point of view, the behavior of students who do not want to behave differently from other students is described as "different behavior".

These findings about violence, it is seen that teachers' definitions of undesirable student behaviors are consistent with the definitions in the literature. On the other hand, the definition of "different behavior" for undesirable behaviors is not included in the definitions in the literature. According to this definition, it was concluded that the concept of undesirable student behavior should be redefined from a different perspective.